

Green Deal Duurzaamste Kilometer van Nederland

Versie 4 juni 2018, tekst definitief

Ondergetekenden:

ABN AMRO BANK NV, REAL ESTATE CLIENTS, vertegenwoordigd door sector directeur Erik Steinmaier en relatiemanager Koen Cornelissen

ALLIANDER N.V., vertegenwoordigd door manager strategie & innovatie Huibert Baud

BEWONER, Joke Spannenburg

BIOSCOPIEN LEIDEN B.V., vertegenwoordigd door commercieel en financieel directeur Govert de Kok

BUREAU STADSNATUUR, vertegenwoordigd door afdelingshoofd Niels de Zwarte

GEMEENTE LEIDEN, vertegenwoordigd door Wethouder Duurzame Verstedelijking Fleur Spijker

HEYLIGERS DESIGN + PROJECTS, vertegenwoordigd door directeur/partner Willem Heyligers

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND, vertegenwoordigd door bestuurder Jeroen Haan

HURKS, vertegenwoordigd door directeur Erik Leijten

LEIDEN CENTRAAL PARK, vertegenwoordigd door Peter van der Geer

N.V. NUON WARMTE, vertegenwoordigd door commercieel manager stadswarmte Michiel Houwing

OMGEVINGSDIENST WEST-HOLLAND, vertegenwoordigd door directeur Marlies Krul - Seen

PLNT, LEIDEN CENTRE FOR INNOVATION AND ENTREPRENEURSHIP, vertegenwoordigd door directeur Bastiaan de Roo

PROVINCIE ZUID-HOLLAND, vertegenwoordigd door gedeputeerde Adri Bom-Lemstra

RABOBANK LEIDEN - KATWIJK, vertegenwoordigd door service manager Frank Versteegen

RIJN WONEN, vertegenwoordigd door partner Guido van de Laar

STICHTING CLIMATE MATTERS, vertegenwoordigd door oprichter en bestuurder Roel Cremer

SUSTAY, vertegenwoordigd door directeur Frank Pieper

SYNCHROON B.V., vertegenwoordigd door directeur H.J. van Dam

SYNTRUS ACHMEA REAL ESTATE & FINANCE, vertegenwoordigd door assetmanager Arjen Erenst

TECHNOLAB LEIDEN, vertegenwoordigd door Annette ter Haar

VAN WIJNEN, vertegenwoordigd door regiodirecteur Theo Rook

Spreken het volgende af:

WAAROM?

1. We zien een grote kans om verduurzaming te versnellen.

We werken samen aan de (her)ontwikkeling van een complex en dynamisch gebied; het nieuwe Stationsgebied en de transformatie van de Schipholweg in Leiden. Een gebied waar dagelijks meer dan 70.000 mensen gebruik van maken. Wij werken samen om van dit gebied een aantrekkelijke plek te maken om te wonen en werken, rondom een sterke mobiliteitsknoop. Daarbij zijn we ons bewust van onze voorbeeldfunctie in deze prominente gebiedsontwikkelingen. We nemen onze verantwoordelijkheid, en gaan voorop in verduurzaming, het creëren van een gezonder leefmilieu en het toekomstproof maken van het Stationsgebied / de Schipholweg. Zo zijn we gezamenlijk in 2025 de Duurzaamste Kilometer van Nederland.

HOE?

2. We nemen publiek-private samenwerking als uitgangspunt.

We werken samen met alle partijen in en om het gebied. We zien publiek / private samenwerking als de beste manier om verduurzaming van het Stationsgebied / Schipholweg te versnellen én hier gezamenlijk economisch van te profiteren. Creativiteit, lokaal ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken. We helpen elkaar en versterken elkaar in duurzame maatregelen. We maken daarbij gebruik van de hulp van scholieren en studenten.

3. We werken vraaggestuurd.

Er moet behoefte zijn aan een oplossing vanuit een betrokken bedrijf, bewoners, gebruikers (bv. reizigers) of (semi) overheid. De behoefte leidt tot een coalitie van samenwerkende partijen en helder belang. Dat vergroot de succeskans. Hierdoor leren we samen hoe verduurzaming in een complex en dynamisch gebied werkt.

4. We werken vanuit een positieve business case.

Voor alle deelnemers individueel en gezamenlijk is de case profijtelijk, ter beoordeling aan de deelnemers. Wij willen aantonen dat er voldoende cases zijn waarbij verduurzaming en economisch handelen samengaan. Deze cases worden als challenges / uitdagingen aan het begin van het jaar door de community uitgewerkt. Tussentijds worden de stappen om de uitdaging te realiseren gedeeld met de deelnemers en op internet.

5. We laten zien wat we doen: in de fysieke ruimte en in PR / communicatie.

De Duurzaamste Kilometer van Nederland is een vlaggenschip voor deelnemende ondernemingen en (semi) overheden. We zijn trots te mogen ondernemen en werken in de Duurzaamste Kilometer van Nederland! Het sociale aspect is hierbij cruciaal, het moet zichtbaar en leuk zijn! Daarom leveren de cases op korte termijn zichtbare resultaten.

6. We organiseren ons bottom-up.

De gemeente en provincie brengen initieel partijen samen en faciliteren de Green Deal. Ze dragen de kosten voor het inventariseren van kansen en het prioriteren hierin tot aan het sluiten van de Green Deal. De Green Deal vormt de start van een community van gelijkgestemden, die samenwerkt aan uitvoering van de Deal. Na het sluiten van de Green Deal stellen partijen gezamenlijk een onafhankelijke procesbegeleider aan.

7. We werken volgens een *fair use policy*.

Omdat iedereen deelneemt om resultaten te halen vanuit een positieve business case, worden alle deelnemers geacht een proportionele bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de Duurzaamste Kilometer van Nederland. De bijdrage wordt gedaan in de vorm van uren, kennis en / of geld. De combinatie van die drie is het meest effectief. Kort na ondertekening van de Green Deal, wordt per duurzame case afgesproken wie aan welke case deelneemt en wordt door de deelnemers bepaald wie welke bijdrage levert. We verdelen de taken en kosten. Iedere deelnemer maakt daarin zijn eigen afweging. De Duurzaamste Kilometer van Nederland is een lange termijn samenwerking, daarom verbinden partijen zich voor meerdere jaren. De voortgang van de Green Deal wordt met regelmaat geëvalueerd met de betrokken partijen.

WAT?

8. De vijf meest kansrijke duurzame case pakken we als eerste op.

Het Stationsgebied en de Schipholweg transformeren naar een hoogwaardig gemengd gebied voor wonen en werken rond een mobiliteitsknoop. Door met elkaar te werken aan duurzame cases, wordt de verduurzaming van deze gebiedsontwikkelingen versneld. De eerste vier aspecten onder HOE vormen de toetsingscriteria voor de kansrijke duurzame cases: publiek-privaat, vraag gestuurd, vanuit een positieve business case met zichtbare resultaten. De community bepaalt gezamenlijk aan welke cases wordt gewerkt. De kansrijke duurzame cases voor 2018 zijn:

- ★ **Slimme warmte en koude:** collectieve en duurzame 'plug & play' warmte en koude
- ★ **Droge voeten:** vertraagde waterafvoer via groene daken en waterbuffering, gekoppeld aan een circulair grijswater circuit
- ★ **Divers (bijvriendelijk) groen:** één grote groene structuur van dak, via gevel naar de openbare ruimte, met meer groen en verhoogde biodiversiteit
- ★ **Schone mobiliteit delen:** collectieve elektrische mobiliteit, gecombineerd met optimalisatie van parkeernormen
- ★ **Zonne-energie voor iedereen:** lokaal gefinancierde en opgewekte zonne-energie
- ★ **Afval bestaat niet:** hergebruik van sloopafval in het gebied, bij nieuwe panden uitgaan van toekomstig hergebruik

9. De duurzame cases zorgen samen voor integrale en meetbare verduurzaming.

De resultaten van de duurzame cases zijn op termijn meetbaar in termen van bijvoorbeeld CO2 reductie, luchtkwaliteit, reductie van hittestress, extra bergingscapaciteit van water of andere criteria. De meetbaarheid is van belang om te bezien of ambities worden waargemaakt en waar extra sturing noodzakelijk is. Per duurzame case worden voorstellen gedaan voor meetbaarheid en concrete ambities. Uitgangspunt is dat de doelstellingen uitdagend maar haalbaar zijn.

10. De overheid neemt barrières weg en biedt extra ruimte waar mogelijk.

Gemeente, provincie en waterschap past waar mogelijk beleid en regelgeving aan dat verduurzaming tegenhoudt. Extra planologische ruimte wordt gezocht. Benodigde zekerheden worden gezocht om marktinvesteringen op te baseren. In ruil hiervoor wordt door eigenaren / ontwikkelaars extra verduurzaamd.

PROCES & PLANNING

11. In 2018 werken we de vijf duurzame case uit, in 2019 start de uitvoering.

De onderzoeksfase start na ondertekening van de Green Deal. De betrokkenen per duurzame case werken samen de case uit, en doen aanvullend onderzoek waar nodig. We delen kennis, verkennen opties, discussiëren daarover en hakken met draagvlak knopen door. Doel is om in 2019 voor de eerste vijf cases de uitvoering te starten. Nieuwe ideeën en cases worden bijgehouden en als ze voldoen aan de vier selectiecriteria, kan een nieuwe duurzame case gestart worden.

12. In 2020 zijn we een Europese voorbeeldproject.

Wetenschappelijk begeleid en gemonitord door kennisinstellingen, zowel op fysiek gebied als met betrekking tot het gedrag van mensen. In dit traject is ook de stip op de horizon verder gedefinieerd: wat hebben we samen bereikt als het 2025 is? Hoe meten we dat?

13. In 2025 zijn we de Duurzaamste Kilometer van Nederland!

Naam bedrijf/organisatie en tekenbevoegde

ABN AMRO BANK NV, REAL ESTATE CLIENTS	
Erik Steinmaier Sector Directeur	Koen Cornelissen Relatiemanager
ALLIANDER N.V.	
Huibert Baud Manager Strategie & Innovatie	
BEWONER	
Joke Spanenburg	
BIOSCOPIEN LEIDEN B.V.	
Govert de Kok Commercieel en Financieel directeur	
BUREAU STADSNATUUR	
Niels de Zwarte Afdelingshoofd	
GEMEENTE LEIDEN	
Fleur Spijker Wethouder Duurzame Verstedelijking	

HEYLIGERS DESIGN + PROJECTS

Willem Heyligers
Directeur en partner

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND

Jeroen Haan
Bestuurder

HURKS

Erik Leijten
Directeur

LEIDEN CENTRAAL PARK

Peter van der Geer

N.V. NUON WARMTE

Michiel Houwing
Commercieel Manager Stadswarmte

OMGEVINGSDIENST WEST-HOLLAND

Marlies Krul-Seen
Directeur

PLNT, LEIDEN CENTRE FOR INNOVATION AND ENTREPRENEURSHIP

Bastiaan de Roo
Directeur

PROVINCIE ZUID-HOLLAND

Adri Bom-Lemstra
Gedeputeerde

RABOBANK LEIDEN - KATWIJK

Frank Versteegen
Service Manager

RIJN WONEN

Guido van de Laar
Partner

STICHTING LEIDS CENTRUM VOOR INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP

Bastiaan de Roo
Directeur HUBspot

STICHTING CLIMATE MATTERS

Roel Cremer
Oprichter en bestuurder

SUSTAY

Frank Pieper
Directeur

SYNCHROON B.V.

H.J. van Dam
Directeur

SYNTRUS ACHMEA REAL ESTATE & FINANCE

Arjen Erenst
Assetmanager

TECHNOLAB LEIDEN

Annette ter Haar

VAN WIJNEN

Theo Rook
Regiodirecteur